

PEDAGÓGUSOK SZEREPÉRTELMEZÉSE AZ ISKOLAI SZOCIALIZÁCIÓ FOLYAMATÁBAN

Kurucz Orsolya Ágnes – Nikitscher Péter

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kutatásról...

TÁMOP 3.1.1 – Az iskola nevelési és szocializációs szerepe (4.2-es témaegység)

Pedagógusok szerepének vizsgálata az intézményes szocializáció folyamatában

Egyéni és fókuszcsoportos tanári interjúk 10 intézményben (egyházi és állami fenntartású gimnázium, szakközépiskola, szakiskola)

A szocializáció

„A szocializáció egy olyan interakciós folyamat, amelynek révén az egyén viselkedése úgy módosul, hogy megfeleljen a különböző társas rendszerek tagjai által vele szemben támasztott elvárásoknak.” (Buda, 1984)

A szocializációs folyamat a biológiai egyed társadalmivá válását jelenti, melynek során a társadalmi-kulturális tartalmak belsővé válnak, és formálják az egyén személyiségét (Somlai, 1997)

Célja: értékközvetítés – elsajátítás

Eszközök: interakció, kommunikáció

Az iskolai szocializáció funkciói

1. *Társadalmi funkció:* a kultúrára jellemző értékek és tudás közvetítése (Mészáros, Németh és Pukánszky, 1999)
2. *Pedagógiai funkció:* a társadalom teljes értékű tagjaként való működéshez szükséges tudás átadása (Németh, 1997)
3. *Antropológiai funkció:* a gyermek és fiatalok intézményesítése, fő (és elvileg egyetlen) feladat a tanulás

Az iskolai szocializáció néhány sajátossága

Egy bizonyos korban (a kisgyermekkor végén) kapcsolódik be az egyén életébe, és részben speciális, (új) érték-, szabály- és normarendszert valamint célokat képviselve (Kathyné, 2010)

Teszi ezt egy stabil és részben írott **szabályokon és elvárásokon alapuló, normatív** intézményi működés keretein belül (Berta é.n.)

Kulcsszereplője a pedagógus, aki elsődlegesen direkt eszközöket alkalmaz (Kathyné, 2010)

Szocializáció = interakciók folyamata

A siker azon múlik, hogy:

1. a befogadó (diák) hogyan viszonyul a közvetített értékekhez
2. a befogadó mennyire fogadja el a közvetítő személyét (pedagógus) = a pedagógus meg tudja-e szólítani megfelelően a diákokat

Ifjúságkutatás 2000, 2008 eredményei

Interkulturális kommunikáció az iskolán belül?

Ellentmondásos helyzet

A fiatalok esetében réteg-függetlenül preferáltak: a tanulás, továbbtanulás, továbbképzés.

Világlátásuk legkevésbé a társadalmi hierarchiában közvetlenül fölöttük állókéval (pl. tanárok) egyeztethető össze

Alapvetően instrumentálisan viszonyulnak az intézményeikhez és az általános emberi értékek terén nem tanáraiktól várnak eligazítást (Szabó 2001).

(egyfajta gyanakvó távolságtartás az intézményi szereplők irányába).

A pedagógusok által tapasztalt nehézségek és okaik I.

Általánosságban a tanárok úgy látják, hogy:

- az iskola és diákok által megélt világ norma és értékrendszere egyre inkább különbözik egymástól
- nem tudnak versenyezni a média és az internet „*azonnali eredményt és sikerélményt*” kínáló világával
- a felépített koncepciózus jövőkép vagy akár a középtávú célok hiánya jellemzi a diákok egy részét

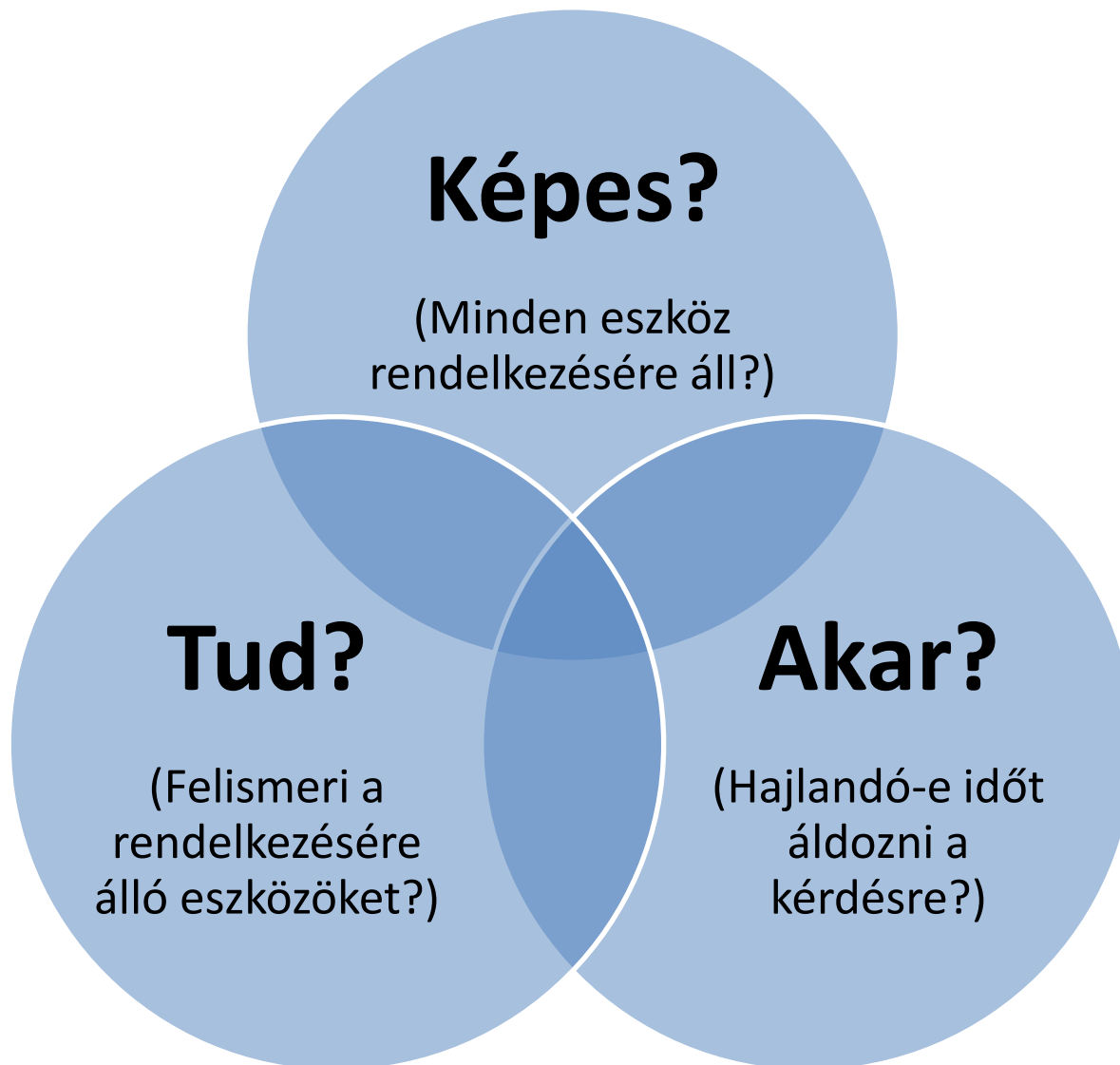
A pedagógusok által tapasztalt nehézségek és okaik II.

A családok, társadalom részéről is egyre nagyobb az elvárás az iskola nevelő szerepével kapcsolatban – egyre nagyobb ez a nyomás a pedagógusokon – ugyanakkor az iskola és a család közötti értékrendbeli különbségek egyre nőnek.

A pedagógusok úgy érzik, hogy a rendelkezésre álló eszközkészlet, lehetőségek, jogkörök egyre szűkülnek.

Mit tehet a pedagógus?

A pedagógusok attitűdje

Következetesség, igazságosság, nyitottság,
tolerancia

Direkt értékítélet helyett óvatos iránymutatás

Alkukötés \neq megalkuvás

Egy lehetséges dimenzió – a fenntartó szerepe

Az egyházi fenntartó szerepe:

Az egyházi fenntartónak lehetősége van pedagógiai szerepvállalásra is, ott, ahol él ezzel, annak pozitív hatása tetten érhető.

Eszközök: papok, szerzetesek szerepvállalása, lelki gyakorlatok tartása, mindezek intézményesülhetnek is a pedagógiai gyakorlatban.

A család és iskola kapcsolata

Az eredményes intézményi szocializáció egyik kulcselemének tekinthető az iskola és szülők közötti kapcsolat.

Kérdés, hogy az intézményeknek, gyakorló pedagógusoknak milyen lehetséges eszköztár áll rendelkezésére a szülők hatékony megszólítására, bevonására az iskola életébe.

Rendszerszintű változások

Alacsonyabb osztálylétszámok

Több osztályfőnöki óra

Több segítő foglalkozású szakember alkalmazása
(pszichológus, szociális munkás stb.)

Továbbképzések, módszerek

1. Kommunikációs szakadékok áthidalását segítő továbbképzések (interkulturális kommunikáció?)
2. Közösségformáló technikák,
3. és hatékony konfliktuskezelési módszerek megismerése (és alkalmazása).
4. Tréningmódszerek alkalmazása az oktatásban.

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

kurucz.orsolya@ofi.hu
nikitscher.peter@ofi.hu

www.ofi.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE